

Ciljevi i projektna dokumentacija EU fondova

Bjelić, Kristina

Undergraduate thesis / Završni rad

2016

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **Josip Juraj Strossmayer University of Osijek, Department of Cultural studies / Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Odjel za kulturologiju**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:156:553215>

Rights / Prava: [Attribution-NoDerivatives 4.0 International](#)/[Imenovanje-Bez prerada 4.0 međunarodna](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-18**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the diploma theses of the Department of Cultural Studies, Josip Juraj Strossmayer University of Osijek](#)

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
U OSIJEKU
ODJEL ZA KULTUROLOGIJU**

ZAVRŠNI RAD

Osijek, 20. 06. 2016.

Kristina Bjelić

**SVEUČILIŠTE JOSIPA JURJA STROSSMAYERA
U OSIJEKU
ODJEL ZA KULTUROLOGIJU**

ZAVRŠNI RAD

TEMA: CILJEVI I PROJEKTN A DOKUMENTACIJA EU FONDOVA

PRISTUPNIK: KRISTINA BJELIĆ

Osijek, 20.06.2016.

Ime i prezime

(potpis)

ODJEL ZA KULTUROLOGIJU

ZAVRŠNI RAD

Znanstveno područje: Društvene znanosti
Znanstveno polje: Ekonomija
Znanstvena grana: Financije

Prilog:

Izrađeno:

Primljeno:

MENTOR:

KOMENTOR:

Mj:

Broj priloga:

PRISTUPNIK:

Mentor:

(potpis)

Predsjednik Odbora
za završne i diplomske ispite:

(potpis)

Sadržaj

Sažetak.....	i
Abstract	ii
1. Uvod	1
2. Metodologija istraživanja.....	2
3. Europska unija	3
4. Fondovi Europske unije	6
4.1. Europski strukturni i investicijski fondovi	7
4.1.1. Europski fond za regionalni razvoj	10
4.1.2. Europski socijalni fond.....	11
4.1.3. Kohezijski fond	12
4.1.4. Europski pomorski i ribarski fond.....	12
4.1.5. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj	13
4.2. Vrste projekata koji se financiraju iz EU fondova	14
5. Specifičnost projektne dokumentacije	15
5.1. Upute za prijavitelje	16
5.2. Postupak prijave na natječaj	18
5.3. Natječajna dokumentacija	20
5.4. Pogrješke prilikom pripreme projekta	23
6. Interreg	25
6.1. Natječajna dokumentacija za Interreg Danube Transnational Programme	29
7. Zaključak	32
8. Literatura.....	34
9. Popis grafikona.....	37

Sažetak

Europska unija zajednica je 28 zemalja članica, gdje su EU fondovi javna sredstva poreznih obveznika Europske unije i dio zajedničkog proračuna svih država članica. Proračunom Europske unije financiraju se natječaji za dodjelu bespovratnih sredstava.

Značenje ovog rada ogleda se u činjenici da obrađuje temu koja je ključna za razvoj hrvatskog gospodarstva, jer upravo financiranjem iz sredstava fondova Europske unije moguće je provesti značajne investicije u proizvodne i ostale gospodarske djelatnosti, financiranje infrastrukturnih projekata te projekata od značenja za društvenu zajednicu te na taj način povećati zaposlenost, bruto društveni proizvod kao i kvalitetu življenja i zadovoljstva građana. Upravo radi povećanja uspješnosti prikupljanja značajnijih sredstava iz izvora ovih fondova je potrebno poznavati namjenu i cilj svakog pojedinog fonda te pravila pripreme i prijave projektne dokumentacije. Natječaji koje raspisuje Europska unija mogu biti različitih tema i namijenjeni poticanju razvoja raznih sektora. Projektna dokumentacija svakog natječaja je specifična i određuje smjer u kojem će ići projekt. Projektna dokumentacija mora biti informativna i kvalitetna te pregledna. Teme i prioriteti se u svakom natječaju razlikuju kao i način provedbe određenih aktivnosti i upravo zato je i natječajna dokumentacija za svaki projekt drukčija i specifična samo za projekt za koji je napisana. Zato su jako važne Upute za prijavitelje jer se u njima nalaze potrebne informacije, a osim njih, postoje i druge upute uz svaki natječaj za financiranje projekata te dokumentacija koju je potrebno pravilno popuniti. Često na projektu mora biti uključeno više partnera, a iznos sufinanciranja ovisi o trajanju projekta, partnerima i ostalim čimbenicima. Prijavitelji moraju uočiti koji su najvažniji ciljevi natječaja i na osnovi njih osmisliti svoj projekt kako bi udovoljio ciljevima natječaja. Program Interreg postoji više od 20 godina, a Interreg Europe za razdoblje od 2014. do 2020. ima proračun od 359 milijuna eura. Jedan od potprograma je i Danube Transnational Programme namijenjen podunavskoj regiji koji je analiziran u okviru ovog rada pri čemu je prezentirano nekoliko projekata koji su financirani sredstvima ovog fonda i provedeni na području Republike Hrvatske.

Ključne riječi: EU fondovi, projektna dokumentacija, natječaj za financiranje projekata, Interreg.

Abstract

The European Union has 28 members. EU funds are public and come from taxpayers of the European Union and they are part of common budget of all Member States. EU budget finances calls for grants.

The significance of this work lies in the fact that it deals with a theme that is central to the development of the Croatian economy, because with financing from the EU funds it is possible to make significant investments in production and other economic activities, financing infrastructure projects and projects of importance to the community and the thus increasing employment, gross domestic product as well as quality of life and satisfaction of citizenship. To increase the effectiveness of collecting significant funds from the sources of these funds it is necessary to know the purpose and objective of each fund and the rules of preparation and application of project documentation. Calls announced by the European Union may be different themed and intended fostering the development of various sectors. Each project documentation is specific and determines the direction of the project. Project documentation should be informative, high-quality and transparent. Specific objectives and priorities in each call are various. Also every project documentation is different and specific for project that is written. Therefore, Guidelines for Applicants are very important instructions and they contain the necessary information. Besides that, there are other necessary instructions for each call. Moreover, it is very important that documentation is correctly filled. Often there are partners included in projects and financing depends on the number of partners involved, duration, etc. Applicants should notice what are the main objectives of the proposal and prepare project based on them. Interreg programme is used more than 20 years and Interreg Europe for the period from 2014 to 2020 has a budget of 359 million euro. One of the subprograms is Danube Transnational Programme intended for Danube region which is analysed in this work in which are presented few of projects that are financed by this fund and conducted on Croatian territory.

Keywords: EU funds, project documentation, call for project financing, Interreg

1. Uvod

Europska unija je unija 28 zemalja članica, gdje je Hrvatska pristupanjem 2013.g. postala 28., najmlađa zemlja članica Europske unije. Europska unija financira se od doprinosa svake države članice (dio BND-a), uvoznih carina na proizvode iz trećih zemalja, poreza na dodanu vrijednost od svake države članice. Također, postoje i kazne ukoliko se neka članica ne pridržava odredbi te se i to može smatrati još jednom vrstom prihoda. Prihodi koje Europska unija ostvaruje se raspoređuju i ulažu u razne projekte koji doprinose ostvarivanju ciljeva Europske unije. EU fondovi javna su sredstva poreznih obveznika Europske unije, i dio su zajedničkog proračuna svih država članica. Postoji nekoliko vrsta fondova ovisno o prioritetima i ciljevima koji se financiranjem projekata iz pojedinog fonda žele postići. U okviru središnjeg dijela rada opisani su fondovi europske unije i mogući načini financiranja, a naglasak je na fondovima za dodjelu bespovratnih sredstava i projektnoj dokumentaciji.

Projektna dokumentacija najvažniji je dio svakog projekta jer o njoj ovisi hoće li projektnom prijedlogu biti dodijeljena financijska sredstva za provedbu. Projektna dokumentacija za svaki je natječaj specifična i različita jer svaki projekt ima drukčije ciljeve i prioritete. Sve upute za pravilno popunjavanje nalaze se u Uputama za prijavitelje te ih je potrebno pažljivo pročitati kako bi dokumentacija udovoljavala propisanim uvjetima te obuhvatila tražene. Često se događaju formalni propusti u vidu nepotpune ili netočno ispunjene dokumentacije pa je jedan dio rada posvećen i mogućim formalnim pogreškama kako bi se ukazalo na što treba obratiti dodatnu pažnju.

U okviru posljednjeg dijela ovog rada prezentiran je natječaj raspisan u rujnu 2015. u okviru Interreg programa, natječaj Danube Transnational Programme te je dan pregled natječajne dokumentacije. Za razdoblje od 2014. do 2020. postoji određeni dio sredstava koji je izdvojen za provedbu programa Interreg, a Danube Transnational Programme ima svoju vrlo specifičnu dokumentaciju i ciljeve koje je potrebno ispuniti. Jedan od preduvjeta uspješno prijavljenog projekta je praćenje ciljeva koji Europska unija nastoji ispuniti u okviru odabranog programa te kvaliteta dostavljenog projektnog prijedloga na obrascima zadanih u okviru natječaja za dostavu projektnih prijedloga.

2. Metodologija istraživanja

Tijekom pisanja ovog završnog rada korišteno je nekoliko različitih metoda. Zelenika (2000) je u knjizi „Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela“ dao detaljan pregled svih metoda. Metoda je način rada u svrhu postizanja nekog cilja, a u završnom radu prvo je korištena metoda klasifikacije. Ona je najstarija metoda i svaki rad njome počinje, a to je metoda koja predstavlja podjelu općeg pojma ili teme na posebne elemente koji taj pojam čine.

Korištena je induktivna metoda jer se na temelju pojedinačnih činjenica dolazi do općih zaključaka. Međutim, korištena je i deduktivna metoda jer se u nekim slučajevima koristilo opće pretpostavke da bi se došlo do pojedinačnih.

Metodom analize su se pojmovi rastavljali na jednostavne elemente te su se proučavali svaki posebno, a kasnije su se metodom sinteze spojili u jedinstvenu cjelinu.

Isto tako, korištena je metoda deskripcije jer su se pojmovi opisivali te su se utvrđivali odnosi među pojmovima. Budući da su se preuzimali tuđi rezultati i razmišljanja i rad je sastavljen iz više drugih izvora, korištena je metoda kompilacije.

3. Europska unija

Europska unija (u daljnjem tekstu EU) je unija 28¹ država članica koja je nastala 1993. godine te čini jedinstvenu gospodarsku i političku uniju zemalja koje se nalaze na europskom kontinentu. Prethodnica EU –a je Europska ekonomska zajednica (EEZ) koja je osnovana 1958. godine, a to je bila suradnja između šest zemalja. Osnovana je nakon Drugog svjetskog rata kako bi se poticala gospodarska suradnja. Kako bi se olakšalo trgovanje unutar područja Europske unije, uvedena je jedinstvena valuta euro, a na taj način omogućeno je slobodnije kretanje većine roba i usluga. (Europska unija 1 2016)

EU se financira od doprinosa svake države članice - izdvaja se dio od bruto nacionalnog dohotka od oko 0,7%, zatim putem uvoznih carina na proizvode iz trećih zemalja, u tom slučaju i država koja naplaćuje carinu zadržava jedan dio postotka sebi, i treći način financiranja je porez na dodanu vrijednost od svake države članice. Također, postoje i kazne ukoliko se neka članica ne pridržava odredbi te se i to može smatrati još jednom vrstom prihoda. (Europska unija 2 2015)

Svi prihodi koje ostvari EU dalje se raspoređuju i ulažu. O proračunu odlučuju tri tijela, a to su Komisija, Vijeće i Parlament. Odluke se donose jednoglasno ili kompromisno u slučaju različitih pozicija država članica, a planovi se uvijek donose za duže vremensko razdoblje. Trenutno vrijedi plan za razdoblje od 2014. do 2020., a naziva se Višegodišnjim financijskim okvirom (MFF, od engl. Multiannual Financial Framework). Nadalje, iako je za raspodjelu sredstava nadležna Komisija, u svakoj zemlji članici nacionalna vlada upravlja sredstvima u visini od oko 80%. U okviru svih natječaja za financiranje projekata je omogućena javna evidencija i pristup podacima, kako bi se osigurala transparentnost financiranja. Iz evidencije se može saznati kojim je projektnim prijedlozima odobreno financiranje i sklopljen ugovor, odnosno tko je primio potporu i bespovratna novčana sredstva i u koje svrhe su utrošena. Sredstva EU usmjeravaju se na šest područja rashoda, i to:

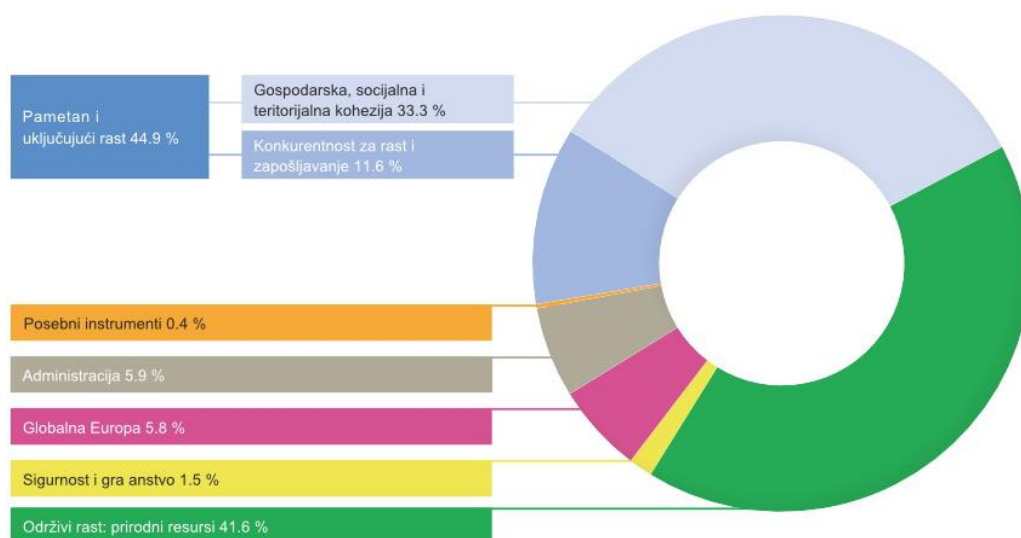
- Pametan i uključiv rast
- Posebni instrumenti
- Globalna Europa
- Sigurnost i građanstvo

¹ 23.lipnja 2016. godine održan je referendum u Velikoj Britaniji o izlasku iz Europske unije. To je poznatije pod nazivom „Brexit“ (British Exit) i ujedno je Velika Britanija prva država članica koja je odlučila izaći iz Europske unije. (izvor: <http://www.bbc.com/news/uk-politics-32810887> (pristupljeno 15. srpnja 2016.))

- Održiv rast: prirodni resursi (Europska unija 2 2016)

Trenutno se najviše ulaže u poticanje rasta i otvaranje radnih mjesta i smanjenje gospodarskih nejednakosti u okviru područja Pametan i uključiv rast; Gospodarska, socijalna i teritorijalna kohezija na koju se usmjerava 33,3% sredstava proračuna EU-a. Zastupljena su i druga područja poput poljoprivrede i ruralnog razvoja, borbe protiv terorizma, zaštita okoliša, itd. (Europska unija 3 2015) Distribucija potrošnje sredstava EU po područjima rashoda prikazana je u Grafičkom prikazu 1.

Grafikon 1: proračun EU za 2014 po naslovima financijskog okvira

Izvor: preuzeto u cijelosti (Europska unija 2 2016)

Dostupno na: http://europa.eu/about-eu/basic-information/money/expenditure/index_hr.htm (8. srpnja 2016.)

Na službenoj stranici EU-a (europa.eu) uz pomoć tražilice, za svaku zemlju članicu EU-a moguće je pronaći pregled visine njezinog financijskog doprinosa proračunu EU te visine i namjene iskorištenih sredstava iz istog proračuna i koliko je dobila te za što je taj novac uložen. Tako se vidi da je Hrvatska 2014. godine usmjerila 387,1 milijuna eura, a najviše se sredstava iz EU troši na poljoprivredu i regionalnu politiku. (Europska unija 3 2015)

Hrvatska je u EU pristupila 2013. godine nakon nekoliko godina pregovora i ispunjavanja uvjeta definiranih Pretpristupnim ugovorom. Prema Vladi Republike Hrvatske, nakon ulaska ojačano je gospodarstvo, a također je omogućeno neograničeno kretanje ljudi, roba i usluga na području Unije te su otvorene brojne mogućnosti za zaposlenje van zemlje u drugim zemljama članicama. (Vlada Republike Hrvatske 2015)

Postoje određeni fondovi (Europski fond za regionalni razvoj, Europski socijalni fond, Kohezijski fond, Europski pomorski i ribarski fond, Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj) putem kojih je moguće ostvariti financiranje projekata koje imaju profitne ili neprofitne organizacije, a potrebna su znanja i vještine kako bi se pravilno prijavilo na natječaj za financiranje projekata i ostvarila sredstva iz bespovratnih izvora financiranja. Osim bespovratnih sredstava postoje i ugovori koje dodjeljuju institucije EU-a za nabavu robe, usluge ili radove. (Europska unija 4 2015)

4. Fondovi Europske unije

„EU fondovi javna su sredstva poreznih obveznika Europske unije i dio su zajedničkog proračuna svih država članica te su stoga važna tema za svakog građanina Republike Hrvatske, kako zbog svoje vrijednosti, tako i zbog strateških ciljeva koji se ostvaruju kroz financijske instrumente.“ (Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih)

EU fondovi namijenjeni su raznim skupinama, a među njima su:

- Županije
- Općine
- Udruge
- Obrazovne institucije
- Poduzetnici
- Obrtnici
- Fizičke osobe
- Javne institucije. (Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih)

Dakle, pravo na sredstva iz EU fondova imaju sve vrste organizacija iz javnog i privatnog, ali i civilnog sektora. Međutim, korisnici sredstava mogu biti i pojedini građani i njihove inicijative. Nužni preduvjet je da su korisnici sredstava iz zemalja članica ili kandidatkinja, a sredstva se povlače po posebnim uvjetima natječaja, gdje svaki natječaj za financiranje projekata ima posebno određene uvjete ovisno o ciljevima koji se žele postići i strateškim odrednicama pojedinog fonda. (Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih)

U novom proračunskom razdoblju (2014.-2020.) naglasak je na ciljevima iz Strategije Europa 2020.: održivi razvoj, pametan rast i rast uključivosti. (Dujmović, Jagić, Vela 2012) Rast uključivosti postiže se ostvarenjem sljedećih ciljeva:

1. „smanjenje emisije stakleničkih plinova za minimalno 20% u odnosu na 1990. godinu, povećanje udjela obnovljivih izvora energije i povećanje energetske učinkovitosti za 20%
2. ulaganje u istraživanje i razvoj u visini 3% BDP-a
3. povećanje zaposlenosti stanovništva između 20. i 64. godine do razine od najmanje 75%
4. smanjenje broja siromašnih osoba za najmanje 20 milijuna

5. povećanje visokoobrazovane populacije između 30. i 34. godine na 40%, smanjenje ranog napuštanja školovanja na 10%.“ (Dujmović, Jagić, Vela 2012, 29)

4.1.Europski strukturni i investicijski fondovi

Europski strukturni i investicijski fondovi, ili engl. European Structural and Investment Funds skraćeno se nazivaju ESI fondovi iako se ponegdje može naći i kratica ESIF.

Europski strukturni i investicijski fondovi za razdoblje od 2014. do 2020. imaju proračun od 454 milijarde eura. Ti fondovi predstavljaju glavni instrument Europske unije za investicijsku politiku. (Europska komisija 1 2015) U financijskom razdoblju 2014.-2020. Republika Hrvatska „je iz Europskih strukturnih i investicijskih (ESI) fondova na raspolaganju ukupno 10,676 milijardi eura. Od tog iznosa 8,397 milijardi eura predviđeno je za ciljeve kohezijske politike, 2,026 milijarde eura za poljoprivredu i ruralni razvoj te 253 milijuna eura za razvoj ribarstva.“ (Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih)

U vodiču „EU fondovi 2014.-2020.“ navedeno je kako su strukturni fondovi svi oni fondovi koji se pridržavaju kohezijske politike, odnosno oni „fondovi koji financiraju projekte koji odgovaraju prioritetima Kohezijske politike“ (Vela, Madaras, Pavlica, Šimrak 2013), a kohezijska politika pomaže zemljama članicama Europske unije prevladati socijalne i gospodarske razlike uz pomoć određenih mjera. Nadalje, ta politika pomaže u integraciji nerazvijenih tržišta i podiže kapacitete manje razvijenih članica. A sve to radi s ciljem kako bi i manje razvijene zemlje članice mogle ravnopravno sudjelovati na europskom tržištu. Kohezijska politika je do 2014. godine imala tri cilja, a to su:

1. Konvergencija
2. Regionalna konkurentnost
3. Europska međunarodna suradnja (Vela, Madaras, Pavlica, Šimrak 2013)

Prvi cilj se odnosi na „poticanje gospodarskog razvoja i zaposlenosti najslabije razvijenih država članica kroz različite vrste ulaganja s ciljem njihovog podizanja na razinu najrazvijenijih europskih regija“ (Vela, Madaras, Pavlica, Šimrak 2013, 2), idući cilj je regionalna konkurentnost, a to znači „ekonomske i socijalne promjene, poticanje inovacija i poduzetništva, ulaganja“ (Vela, Madaras, Pavlica, Šimrak 2013, 2), a zadnji cilj je međunarodna suradnja.

Od 2014. godine ima 11 ciljeva, a to su:

1. „Jačanje istraživanja, tehnološkog razvoja i inovacija
2. Poboljšanje pristupa informacijskim i komunikacijskim tehnologijama te njihova korištenja i kvalitete
3. Poboljšanje konkurentnosti malih i srednjih poduzeća
4. Podržavanje prijelaza na gospodarstvo s malim udjelom ugljika
5. Promicanje prilagodbe na klimatske promjene, prevencije opasnosti i upravljanja
6. Očuvanje i zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa
7. Promicanje održivog prometa i poboljšanje mrežnih infrastruktura
8. Promicanje održivog i kvalitetnog zapošljavanja i podržavanje mobilnosti radne snage
9. Promicanje društvene uključenosti te borba protiv siromaštva i diskriminacije
10. Ulaganje u obrazovanje, osposobljavanje i cjeloživotno učenje
11. Poboljšanje učinkovitosti javne uprave“ (Europska komisija 4 2014)

Komisija u suradnji s državama članicama napraviti će osvrt 2019. godine na izvedbu programa u svakoj državi članici i to se naziva „pregled performansi“ (eng. the 'performance review'). Pregledom se ispituju postignuća koja su ostvarena u odnosu na programe i postavljene ciljeve. Informacije i procjene koje se prikupe navode se u godišnjem izvješću o provedbi koje podnose države članice 2019. godine. (Europski Parlament i Vijeće Europske unije 2013)

Tri glavna instrumenta Kohezijske politike su:

- Europski fond za regionalni razvoj (ERDF – European Regional Development Fund),
- Europski socijalni fond (ESF – European Social Fund)
- Kohezijski fond (CF – Cohesion Fund)

Postoje i još 2 fonda za ribarstvo i poljoprivredu, a također se ubrajaju u ESI:

- Europski pomorski i ribarski fond (EMFF – European Maritime and Fisheries Fund)

- Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (EAFRD – European Agriculture Fund for Rural Development) (Vela, Madaras, Pavlica, Šimrak 2013; Europska unija 5 2016)

Jedanaest tematskih ciljeva osmišljeno je za razdoblje 2014.-2020. te služe poticanju rasta u tom razdoblju. Europski fond za regionalni razvoj podržava svih 11 ciljeva, ali njegov glavni prioritet su prva četiri, nasuprot tomu, Europski socijalni fond podržava 8.-11. ciljeve, ali i prva četiri iako mu nisu prioritet. Na kraju, Kohezijski fond podržava 4.-7. ciljeve, a osim njih i 11. cilj. Svi ciljevi ispunjavaju se pomoću strategije Europa 2020, a u razdoblju 2014.-2020. pridaje se više pažnje ishodima i rezultatima te su proračunska sredstva pomno raspoređena po tim ciljevima, a na raspolaganju je ukupno 351,8 milijardi eura za financiranje Kohezijske politike. (Europska komisija 4 2014)

„ESI fondovima zajednički upravljaju Europska komisija i države članice u skladu s načelom supsidijarnosti. To načelo znači da će EU poduzeti mjere samo ako su te mjere učinkovitije od mjera poduzetih na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj razini. Da bi se koristila sredstva, moraju se ispuniti razni kriteriji kvalificiranosti:

- Vremensko razdoblje: određena su razdoblja tijekom kojih se mogu obavljati radnje i iskoristiti izdaci.
- Opseg intervencije: određena su ograničenja za vrste aktivnosti koje se mogu sufinancirati.
- Kategorije troškova: određene su kategorije troškova isključene.
- Geografska lokacija operacija: kvalificirane su samo određene lokacije.
- Trajnost operacija: ulaganja se možda moraju zadržati neko minimalno razdoblje nakon dovršetka aktivnosti.
- Vrste korisnika: samo su određena poduzeća, tijela ili gospodarski subjekti kvalificirani za podršku.“ (Europska komisija 2014, 8)

Države članice, korisnice fondova obvezuju se:

- „Kroz fondove poduprijeti više od dva milijuna gospodarskih subjekata kojima će se time pomoći da povećaju svoju konkurentnost, razviju proizvode, pronađu nova tržišta i stvore nova radna mjesta.
- Ostvariti ulaganja u infrastrukturu u područjima kao što su širokopojasne mreže, IT i telekomunikacije te opskrba vodom. Time će se pomoći državama članicama EU-a —

posebice slabije razvijenima — da poboljšaju životni standard stanovništva i ostvare veću konkurentnost svog poslovnog okruženja.

- Upotrijebiti fondove za ulaganje u vještine i prilagodljivost europske radne snage te tako desecima milijuna ljudi, uključujući mlade, izbjeglice i legalne migrante, dati priliku za osposobljavanje, prekvalifikaciju ili otvaranje vlastitog poduzeća.“ (Europska komisija 1 2015)

„Člankom 174. Ugovora o funkcioniranju Europske unije (UFEU) predviđa se da, radi jačanja svoje ekonomske, socijalne i teritorijalne kohezije, Unija nastoji smanjiti razlike u razinama razvijenosti različitih regija te zaostalost regija ili otoka koji su u najnepovoljnijem položaju, a posebna pozornost poklanja se ruralnim područjima, područjima zahvaćenima industrijskom tranzicijom i regijama koje su izložene ozbiljnim i trajnim prirodnim ili demografskim poteškoćama, između ostalog najudaljenijim regijama, najsjevernijim regijama s vrlo niskom gustoćom naseljenosti te otocima, pograničnim i planinskim regijama.“ (Europska komisija 2 2014)

4.1.1. Europski fond za regionalni razvoj

Europski fond za regionalni razvoj, engl. European Regional Development Fund (dalje u tekstu: ERDF) „jedan je od glavnih instrumenata europske kohezijske politike. Njegova je svrha ublažiti razlike u razinama razvoja europskih regija i smanjiti nerazvijenost regija u najnepovoljnijem položaju. Posebna pažnja treba se posvetiti regijama koje su izložene ozbiljnim i trajnim prirodnim ili demografskim poteškoćama, kao što su najsjevernije regije s vrlo niskom gustoćom naseljenosti te otočne, pogranične i planinske regije.“ (Lecarte 2016)

Ovaj fond usmjeren je na proizvodne investicije, a na njih je usmjeren kako bi se povećala zaposlenost i otvorila nova radna mjesta. Osim proizvodnih investicija, bavi se i infrastrukturnim investicijama, lokalnim razvojem, ali i razvojem malog i srednjeg poduzetništva. Ulaganja iz ERDF-a usmjerena su na inovacije i istraživanja, digitalne programe, potpore malim i srednjim poduzetnicima i ekonomije s niskim emisijama ugljika. (Savić, Bukovac, Spahić, Bobek 2015) Korisnici sredstava ERDF-a su „istraživački centri, lokalne i regionalne vlasti, škole, korporacije, trening-centri, državna uprava, male i srednje tvrtke, sveučilišta, udruge. Osim za njih, sredstva će biti dostupna i za javna tijela, neke organizacije privatnog sektora (osobito male tvrtke), nevladine organizacije, volonterske

organizacije. Strane tvrtke s bazom u regiji koja je pokrivena relevantnim operativnim programom mogu se također prijaviti pod uvjetom da zadovoljavaju europska pravila javne nabave.“ (Savić, Bukovac, Spahić, Bobek 2015, 14)

4.1.2. Europski socijalni fond

„Europski socijalni fond (engl. European Social Fund – ESF; dalje u tekstu ESF) kao glavni instrument za ostvarivanje strateških ciljeva politike zapošljavanja Europske unije usmjeren je na poticanje poduzetništva, pružanje pomoći posloprimcima u pronalaženju boljih radnih mjesta i uspostavi pravednijih mogućnosti za sve građane Europske unije prilikom njihova zapošljavanja.“ (Savić, Bukovac, Spahić, Bobek 2015, 14) Djelovanje ESF-a temelji se na ulaganju u ljudske resurse. U ljudske resurse uključeni su posloprimci, mladi ljudi, ali i svi oni koji tragaju za poslom. Novčana sredstva ovog fonda uvijek su iz javnih ili privatnih financiranja, a udio sufinanciranja kreće se od 50% do 85% ovisno o relativnom bogatstvu regije. Strategija Europa 2020 promiče pametan, održiv i uključiv rast, a EU stalno ulaže „napore u stvaranje što većeg broja kvalitetnih radnih mjesta i jačanje socijalne uključenosti unutar društva (...) Uz sadašnju ekonomsku krizu njihova realizacija predstavlja iznimno zahtjevan izazov. ESF ima vrlo važnu ulogu u postizanju ciljeva EU-a i ublažavanju posljedica ekonomske krize – posebice porasta broja nezaposlenih i siromašnih“. (Savić, Bukovac, Spahić, Bobek 2015, 14)

Korisnici ESF-a su organizacije u koje se ubrajaju javna uprava i udruženja radnika i poslodavaca, ali i nevladine organizacije kao što su dobrotvorne ustanove i različite tvrtke. Ukoliko pojedinac sudjeluje na projektu iz ESF-a, on se naziva sudionik, a to mogu biti stariji radnici koji stječu nove vještine ili mladi posloprimci koji će dobiti posao, ili osobe koje su u potrazi za savjetima jer žele pokrenuti vlastitu djelatnost. (Savić, Bukovac, Spahić, Bobek 2015)

Prioriteti kojima se bavi ESF, odnosno načini trošenja sredstava iz tog fonda su:

- „jačanje prilagodljivosti radnika novim vještinama
- pružanje pomoći tvrtkama pri uvođenju novih načina poslovanja
- bolji pristup zapošljavanju pružanjem pomoći mladim ljudima pri prelasku iz obrazovnih ustanova na posao ili obučavanjem osoba koje traže zaposlenje kako bi se povećale njihove šanse za zapošljavanje

- strukovno osposobljavanje i mogućnost cjeloživotnog učenja radi stjecanja novih vještina
- pružanje pomoći pri zapošljavanju osoba iz skupina u nepovoljnom položaju“ (Savić, Bukovac, Spahić, Bobek 2015, 14)

4.1.3. Kohezijski fond

„Kohezijski fond namijenjen je državama članicama čija je vrijednost bruto nacionalnog dohotka (BND-a) po stanovniku manja od 90 % prosjeka EU-a“ (Europska komisija 2014, 9) Kohezijski fond svoja sredstva usmjerava na projekte kojima se želi poboljšati okoliš i prometna infrastruktura koja je dio transeuropske prometne mreže. Nadalje, ovaj fond se također bavi i problemima gospodarskih i socijalnih razlika, odnosno, radi na njihovom smanjenju, ali i promiče održivi razvoj. Korisnici ovog fonda su uglavnom tijela javne vlasti, a poslovni sektor sudjeluje u javnoj nabavi, isporučuje dobra ili pruža usluge koje su potrebne da bi se radovi obavili (npr. građevinski radovi). (Savić, Bukovac, Spahić, Bobek 2015, 12)

4.1.4. Europski pomorski i ribarski fond

Europski pomorski i ribarski fond, engl. European Maritime and Fisheries Fund – EMFF, „potiče održivo ribarstvo i održivu akvakulturu. Cilj mu je poboljšati prikupljanje znanstvenih podataka te kontrolu i primjenu zakona u ribarstvu. Podržat će i stvaranje radnih mjesta i diversifikaciju u zajednicama ovisnima o ribarstvu te potaknuti provedbu integrirane pomorske politike.“ (Europska komisija 2014, 10) Ovaj fond omogućuje financiranje svih sektora ribarske industrije i akvakulture koja uključuje uzgoj riba i školjkaša i podvodnog bilja te marketing ribarskih proizvoda. Svaka država koja je članica EU-a sastavlja svoj nacionalni strateški plan, a Europski pomorski i ribarski fond odabire koje aktivnosti će biti financirane. Ipak, svaka država članica na kraju sama određuje kako će rasporediti ta sredstva u okviru prioriteta fonda. Korisnici ovog fonda mogu biti udruge i gospodarski subjekti, a omjer sufinanciranja ovisi o vrsti projekta. (Savić, Bukovac, Spahić, Bobek 2015)

Europski pomorski i ribarski fond ima pet prioriteta područja financiranja, a to su:

- „prilagodba flote (npr. za reciklažu ribarskih brodova)
- akvakultura, prerada i marketing (npr. pomak na više ekološki način proizvodnje)

- mjere zajedničkog interesa (npr. za poboljšanje proizvoda ili označavanje)
- održivi razvoj ribolovnih područja (npr. za potporu diversifikacije lokalnoga gospodarstva)
- tehnička pomoć za financiranje administracije fonda“ (Savić, Bukovac, Spahić, Bobek 2015, 17)

4.1.5. Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj

„Politika ruralnog razvoja EU-a omogućuje ruralnim područjima EU-a da odgovore na raznorazne izazove i prilike s kojima se susreću u 21. stoljeću – gospodarske, ekološke i socijalne.“ (Europska komisija 2014, 10) Europski poljoprivredni fond za ruralni razvoj (engl. European Agriculture Fund for Rural Development – EAFRD; dalje u tekstu EAFRD) još je jedan fond iz skupine ESI fondova. Njegov je cilj jačati europsku politiku ruralnog razvoja i pojednostaviti njezinu provedbu. Sredstva Zajedničke poljoprivredne politike (CAP) osiguravaju financiranje ovog fonda, a on pridonosi ostvarivanju ciljeva Europa 2020. EAFRD također promiče održivi ruralni razvoj u cijeloj EU. Nadalje, fond pomaže u inovacijama u poljoprivrednom sektoru i pomaže u ravnoteži klimatskih i ekoloških uvjeta. (Savić, Bukovac, Spahić, Bobek 2015) „Program prepoznaje široki krug potencijalnih korisnika; od poljoprivrednih gospodarstava, gospodarskih subjekata u poljoprivredi, šumarstvu, prehrambenoj industriji, turizmu i nepoljoprivrednim djelatnostima koje se obavljaju na ruralnom području, proizvođačkih organizacija, savjetodavnih službi, udruga, medija, znanstvenih i obrazovnih institucija, žena poduzetnica, mladih poljoprivrednika, komunalnih tvrtki, jedinica lokalne samouprave pa do institucija središnje države koje mogu sudjelovati u mjeri tehničke pomoći predviđenoj EAFRD uredbom.“ (Savić, Bukovac, Spahić, Bobek 2015, 15-16)

U vodiču naziva Kohezijska politika Europske unije i Hrvatska 2014.-2020. (2015) navodi nekoliko općih ciljeva EAFRD-a:

- „unapređenje konkurentnosti poljoprivrede;
- osiguranje održivoga gospodarenja prirodnim resursima i klimatske aktivnosti te
- osiguranje uravnoteženoga teritorijalnog razvoja ruralnih gospodarstava i zajednica, uz stvaranje novih radnih mjesta i očuvanje postojećih.“ (Savić, Bukovac, Spahić, Bobek 2015, 16)

4.2.Vrste projekata koji se financiraju iz EU fondova

U EU-u moguće je dobiti sredstva za određene projektne prijedloge. Na portalu o EU fondovima (eu-projekti.info 1 2012) nalazi se podjela na tri osnovne vrste prema tome koja je svrha financiranja:

1. Natječajni za dodjelu bespovratnih sredstava
2. Javne nabave za izvođenje usluga, radova i nabavu dobara
3. Twinning projekti

U natječaje za bespovratna sredstva uključeni su razni natječaji putem kojih se financiraju različiti projekti iz raznih sektora, a takva sredstva su bespovratna, odnosno, korisnik ih ne mora vraćati ako ih potroši u skladu s odredbama. (eu-projekti.info 1 2012)

Ovakvi natječaji postoje da bi se pružila potpora neprofitnim projektima koji služe na dobrobit čitave zajednice, a mogu biti iz različitih sektora. Ovakve projektne prijedloge osobe ili organizacije koje se žele prijaviti sami kreiraju i prijavljuju na objavljene natječaje. Po odobrenju financiranja projektnog prijedloga od strane nadležne institucije, imenovane na razini EU ili nacionalnoj razini, sklapa se ugovor između nositelja projekta i institucije koja je raspisala natječaj. Također je jako bitno pridržavati se svih propisanih uvjeta koji su prethodno navedeni i propisani natječajem. Svi operativni i radni programi dostupni su na internetskim stranicama tijela koja su nadležna za provedbu natječaja za financiranje projekta. Isto tako, bitno je da se tema projektnog prijedloga podudara s prioritetima sektora ili djelatnosti unutar kojih se provodi. (Dujmović, Jagić, Vela 2012)

Nadalje, javne nabave za izvođenje usluga, radova i nabavu dobara predstavljaju komercijalne natječaje, a u njima se traži ponuđač koji može obaviti određenu uslugu ili rad, odnosno nabavu. (eu-projekti.info 1 2012) Dakle, u okviru provedbe projekta, nužno je pratiti zakonsku regulativu i odredbe Ugovora o projektnom financiranju kojima su definirani uvjeti provedbe i nadzora postupaka javne nabave.

Na kraju, Twinning projekti predstavljaju natječaje koji pružaju savjetodavnu pomoć koja uključuje suradnju između dvije države. Uključena su tijela državne vlasti, a radi se o vrsti natječaja za financiranje projekata u kojoj jedna zemlja drugoj pomaže kako bi što uspješnije implementirala javne politike o kojima nema dovoljno znanja, a zemlja koja joj pomaže je sve te politike prethodno uspješno implementirala te zna pružiti pomoć drugoj članici. (eu-projekti.info 1 2012)

5. Specifičnost projektne dokumentacije

Projektna dokumentacija je važna jer ona određuje u kojem smjeru će neki projektني prijedlog ići. Ona onemogućava nastajanje nejasnih područja ili širenje projektne opsega te precizno definira prihvatljive okvire nekog projektne prijedloga. Projektne dokumentacija mora biti informativna i kvalitetna te pregledna. Treba pokušati izbjeći duge i neprecizne opise i procjene bez stvarnih provjera te izradu dokumentacije koja nije provjerena i usklađena sa ciljevima i zahtjevima natječaja. Također, prije upućivanja prijavnice dokumentacije potrebno je provjeriti ozbiljnost i usmjerenost potencijalnih partnera ka sudjelovanju u projektu, s obzirom da je angažman svih partnera, u skladu s preuzetim obvezama opisanim u projektne dokumentaciji, nužan radi uspješne implementacije projektne prijedloga. U okviru utvrđivanja vremenskog slijeda i hodograma aktivnosti, potrebno je precizno definirati vrijeme potrebno za provedbu aktivnosti unutar pojedinih radnih paketa, kako bi hodogrami i gantogrami realno prikazivali potrebno vrijeme za provedbu aktivnosti. U suprotnom može doći do odstupanja od ugovorenih rokova, a time i rizika obustave isplata troškova projekta. Svaki natječaj kako iz EU fondova, tako i iz drugih nacionalnih ili korporacijskih programa je različit. Ima svoje specifičnosti i uvjete te određena pravila financiranja. Teme i prioriteti se u svakom natječaju razlikuju kao i način provedbe određenih aktivnosti i upravo zato je i natječajna dokumentacija za svaki projekt drukčija i specifična samo za projekt za koji je napisana. (Bestvina Bukvić 2015)

Sama ideja nije dovoljna s obzirom da ciljevi projektne prijedloga trebaju biti usklađeni s ciljevima i prioritetima natječaja za financiranje na koji se projekt aplicira. Ukoliko se pojedinac ili organizacija prijavljuju na natječaje za dodjelu bespovratnih sredstava, potrebno je znati da se osim samog poziva objavljuje i natječajna dokumentacija koja predstavlja cjelokupnu dokumentaciju natječaja za financiranje projekta jer se koristi od samog početka projektne aplikacije i pripreme pa sve do završetka. Ona najčešće sadrži Upute za prijavitelje, nekoliko obrazaca za pripremu (Prijavni obrazac, Sažetak, Obrazac proračuna, razne obrasce

neophodne za izvještavanje i praćenje napretka i usklađenosti projektnog prijedloga s prijavom itd.) primjerak ugovora za dodjelu bespovratnih sredstava i ostale potrebne dokumente. (Bestvina Bukvić 2015)

5.1.Upute za prijavitelje

Upute za prijavitelje (engl. Guidelines for Applicants - GfA) sadrže niz bitnih informacija za svaki pojedini natječaj za financiranje projekata, a ovo su neke od njih:

- „Naziv i referentni broj natječaja
- Uvodni opis situacije u koju se natječaj uklapa
- Pravila za sudjelovanje koja se odnose na prijavitelje, partnere, aktivnosti i troškove
- Upute o tome kako pripremiti i kamo uputiti dokumentaciju
- Kriterije evaluacije
- Informaciju o dodatnim dokumentima koje treba dostaviti
- Okvirni raspored procesa evaluacije i donošenja odluke
- Ostali uvjeti koji se primjenjuju na natječaj i privitke“ (eu-projekti.info 2 2013)

Prvo je potrebno provjeriti odgovara li sama organizacija uvjetima koji su navedeni u natječaju, a zatim se provjerava odgovaraju li aktivnosti koje se planiraju provesti odredbama natječaja. Isto se radi i s troškovima projektnog prijedloga (npr. financiranje edukacije ili neke opreme). Projektni prijedlog mora biti usklađen s općim i posebnim ciljevima natječaja jer u suprotnom neće biti prihvaćen za dodjelu sredstava. Bitno je koristiti termine i ključne riječi u pripremi projektnog prijedloga jer se na taj način aktivnosti jasno ocrtavaju u ciljevima natječaja. Svaki tehnički nedostatak također rezultira odbacivanjem prijave kada se provjerava administrativna usklađenost sa zahtjevima natječaja. (eu-projekti.info 2 2013)

Natječaji za financiranje projekata kolokvijalno se nazivaju grantovi ili grant sheme, a dodjeljuju se na osnovu poziva za dostavu projektnih prijedloga (engl. Call for Proposal - CfP). Korisnik koji želi dobiti bespovratna sredstva iz EU fondova dužan je osigurati i sufinanciranje projektnog prijedloga, odnosno vlastito učešće u njemu. Udio sufinanciranja ovisi o samom natječaju. To znači da su ukupni troškovi nekog projektnog prijedloga podijeljeni između sufinancijera i EU-a. Više partnera koji surađuju na projektu dogovaraju se međusobno u kojem će postotku svaki od njih sudjelovati u sufinanciranju, a EU osigurava

dio sredstava propisan natječajem. (Dujmović, Jagić, Vela 2012) Često omjer sufinanciranja između projektnih partnera odgovara udjelu u vrijednosti (troškovima) projektnih aktivnosti koje pojedini projektni partneri provode.

Iako svaki natječaj za financiranje projekta ima svoje posebnosti i drukčiji cilj natječaja te je po tom i sama dokumentacija za njega specifična, sama procedura prijave je otprilike ovakva:

- „tijelo raspiše natječaj i objavi dokumentaciju na referentnim internetskim stranicama i u drugim glasilima
- potencijalni prijavitelji pripremaju projektnu prijavu koju šalju u zadanom roku
- ugovorno tijelo zaprima prijave u skladu s naznačenim rokom
- provodi se procjena projektnih prijava
- u svakoj fazi procjene, prijavitelje se izvještava o njihovom (ne)uspjehu
- po završetku procjene sastavlja se indikativna lista projekata preporučenih za financiranje i rezervna lista
- prijavitelji dostavljaju popratnu dokumentaciju te se vrši provjera njihove prihvatljivosti
- istovremeno se može raditi “čišćenje proračuna”, odnosno provjera relevantnosti navedenih iznosa i proračunskih stavki
- uspješne prijavitelje poziva se na potpis ugovora.“ (Dujmović, Jagić, Vela 2012, 11)

Dok se natječajna dokumentacija slala pisanim putem, bilo je važno pažljivo pročitati u Uputama za prijavitelje koliki je broj primjeraka potrebno poslati, a najčešće se dostavljao original i tri kopije. Bilo je važno pripaziti na to da se dostavi sva potrebna dokumentacija uz samu prijavu, a to mogu biti razni partnerski obrasci, deklaracije i evaluacijske mreže. Sljedeći bitan element je i sama adresa na koju se slao projektni prijedlog i koje je naznake potrebno napisati na kuvertu, npr. naziv natječaja, referentni broj i kontakt podatci prijavitelja te je bilo potrebno slati preporučeno kako bi prijavitelji imali dokaz (potvrdu) o pravovremenom upućivanju dokumentacije. (eu-projekti.info 3 2012) Ukoliko se nije poslao točan broj primjeraka, nisu bile napisane sve potrebne naznake na kuvertu, preskočio neki drugi potreban element ili se projektna prijava nije poslala u zadanom roku i na propisani način, prijava se, s obzirom na utvrđene nedostatke, nije razmatrala u postupku dodjele sredstava.

U novije vrijeme, kako bi se smanjio rizik pogreške u slanju dokumentacije, ali i povećala troškovna efikasnost, a samim time i brže obrađivali podatci, prijave se upućuju u

elektronskom obliku. Prijaviteljima je dostupan obrazac u elektronskom obliku koji je unaprijed definiran. Prijavitelji popunjavaju taj obrazac i prilažu potrebnu dokumentaciju (također u elektronskom obliku) te se takva prijava upućuje na razmatranje.

5.2. Postupak prijave na natječaj

Svaka prijava na natječaj za financiranje projekta započinje projektnom idejom. Bez same ideje ne može se niti kreirati projekt, pripremiti natječajna dokumentacija i u konačnici, projektni prijedlog prijaviti na natječaj za dodjelu bespovratnih sredstava. Ideju je potrebno dobro razraditi i pripremiti, a kako bi se ideja mogla uspješno provesti i osmisliti uspješan projektni prijedlog, potrebno je odgovoriti na nekoliko važnih pitanja koja se odnose na projekt. Ta pitanja su:

- Tko provodi projekt?
- Za koga se projekt provodi?
- Koliko košta provedba?
- Zašto se projekt provodi?
- Kada? Gdje? I Kako?

Proces osmišljavanja projekta zasniva se na metodologiji upravljanja projektnim ciklusom, a metodologija je bitna kako bi pružila smjernice u osmišljavanju projekta. (Dujmović, Jagić, Vela 2012)

„Metodologija upravljanja projektnim ciklusom osigurava važnost, mogućnost provedbe i održivost projekata, što u konačnici znači:

- da su projekti povezani s ciljevima sektora, države i Europske unije
- da su korisnici uključeni u proces planiranja od samog početka
- da su problemi temeljito analizirani
- da su ciljevi jasno određeni (logični i mjerljivi) u smislu koristi za ciljne skupine projekta
- da su rizici, pretpostavke i sposobnosti provedbenih institucija prethodno utvrđeni
- da su aktivnosti praćenja provedbe usredotočene na relevantna ostvarenja
- da su uspostavljeni preduvjeti za financijsku održivost, odnosno financiranje aktivnosti nakon prestanka podrške projektu
- da su uspostavljeni preduvjeti za institucionalnu održivost, odnosno provedbu aktivnosti nakon završetka projekta

- političko-programsku održivost kao mogući povoljan utjecaj na propise, pravila, postupke i javne politike.“ (Dujmović, Jagić, Vela 2012, 11)

Važno je pravilno upravljati projektima kako se ne bi dogodilo da je projektni prijedlog loše pripremljen ili da nema važnost za korisnike. Naravno, loše je i zanemariti moguće rizike projektnog prijedloga i zanemariti čimbenike koji utječu na njegovu održivost. Svaki projekt bi trebao biti održiv i financijski isplativ, a isto tako je bitno i da je projekt koristan za zajednicu i provediv. Također je važno da je projekt zasnovan na realnoj situaciji u zemlji (gospodarskoj, političkoj i društvenoj). Zato je za početak potrebno analizirati nekoliko elemenata kao što su ciljevi i mogući problemi. Za početak, analiza problema je jako važna jer se na njoj temelji cijeli projekt. Upravo projektom želi se riješiti probleme. Nijedan projekt ne može riješiti sve probleme u zajednici, niti bi to trebao moći, nego samo one koje može s obzirom na svoje kapacitete. Projekte je dobro popisati u tablici koja bi imala uzroke, probleme i posljedice jer se na taj način dobije pregledna slika koju se nakon analize pretvara u suprotnu, tj. pozitivnu sliku kako bi se dobilo ciljno stanje projekta. Nadalje, potrebno je analizirati dionike, odnosno koje bi sve osobe i organizacije mogle sudjelovati na projektu i u kojim područjima projekta. Osim sudionika i partnera, određuju se i korisnici projekta. Idući bitan element je SWOT analiza kojom se utvrđuju snage, slabosti, prilike i prijetnje. Njome se utvrđuju dobre i loše strane organizacije. Radi se u obliku tablice u koju se upisuju podatci i analiziraju, a moguće ih je tijekom vremena i mijenjati ili nadopunjavati ukoliko dođe do promjena. Nakon što završe analize, može se krenuti definirati projekt. Prvi bitan element su opći i posebni ciljevi jer oni ukazuju na to zbog čega se projekt vodi. Opći cilj je jedan i on ima veću društvenu korist, a posebni ili specifičan cilj treba biti precizno definiran i može ih biti nekoliko unutar jednog projekta. On se treba ispuniti i mjeriti određenim pokazateljima. Sljedeći element su rezultati, a oni predstavljaju mjerljivi proizvod projekta. Mogu biti kvantitativni i kvalitativni. Rezultati označavaju promjene koje su se uslijed provedbe projekta dogodile i zato se pišu u prošlom vremenu. Projektne aktivnosti su zadatci koje je potrebno izvršiti u određenom periodu kako bi se ostvario rezultat. Ukoliko ima više rezultata, aktivnosti je poželjno grupirati prema tome kojem rezultatu doprinose. Za svaki projekt jako je bitan element vrijeme, odnosno vremenski rokovi provedbe. Potrebno je odrediti početak neke aktivnosti, ali i njezino trajanje, a sve treba biti usklađeno s dozvoljenim vremenom koji je naveden u Uputama za prijavitelje. Da bi se vremenska provedba aktivnosti što jasnije i preciznije prikazala, koristi se Gantt tablica, odnosno Gantogram. Gantogram je standardizirani način prikaza projektnih aktivnosti, a tablica se sastoji od popisa aktivnosti, perioda provedbe i osobe odgovorne za provedbu aktivnosti. Ciljane skupine predstavljaju

pravne i fizičke osobe koje su neposredno uključene u provedbu projekta i imaju neposrednu korist od njega. Oni su korisnici proizvoda ili usluga zbog kojih se projekt provodi. Krajnji korisnici su isto pravne i fizičke osobe, ali nisu neposredno uključeni u projekt nego od njega imaju posrednu korist preko ciljanih korisnika ili rezultata koji nastaju za cijelu zajednicu. Idući korak je odrediti metodologiju provedbe i rizike. Važno je detaljno objasniti na koji način će se neki projekt provesti i koje će se metode pri tom koristiti (radionice, edukacije, brošure,...). No, isto tako je bitno i precizno odrediti moguće rizike koji mogu ugroziti projekt, ali i vjerojatnost da se ti rizici dogode te stupanj njihovog utjecaja na projekt. Naravno, potrebno je imati i plan što će se u tom slučaju poduzeti. (Npr. ako se planira radionica na otvorenom u travnju, a moguća je velika količina oborina, potrebno je imati i rezervnu lokaciju koja je zaštićena od kiše). Bitno je odrediti je li projekt održiv, odnosno provodi li se jednokratno ili je moguća daljnja provedba. Potrebno je poštovati pravila vidljivosti, odnosno naglasiti da su sredstva osigurana iz europskih fondova. Na kraju, jedan od najvažnijih elementa koji je potrebno definirati je proračun. Dobivanje financijskih sredstava razlog je pisanja prijave na natječaj stoga je važno odrediti precizan, ali i realan proračun koji će sadržavati kategorije kao što su ljudski resursi, putni troškovi, oprema, publikacije, dnevnice i svi ostali troškovi koji su važni za projekt. Nakon što su sve navedene stavke utvrđene, može se započeti s popunjavanjem projektne dokumentacije, odnosno pisanje projektnog prijedloga za natječaj za financiranje projekta. (Dujmović, Jagić, Vela 2012)

5.3. Natječajna dokumentacija

Europska unija podupire širok raspon mogućih projektnih ideja. To mogu biti ideje iz gospodarskog sektora, društvenog ili političkog života. EU najčešće za razdoblje od sedam godina (tzv. jedna financijska perspektiva) određuje kako će raspodijeliti financijska sredstva i koji će se programi financijski poticati na temelju javne politike koja predstavlja osnovu za osmišljavanje prioriteta i ciljeva. Prioriteti financiranja i teme se za svako razdoblje mijenjaju ovisno o tome što je aktualno u određenom trenutku i koji vanjski čimbenici su u pojedinim sektorima zastupljeni. Primjerice, za razdoblje od 2014. do 2020. stavlja se naglasak na projekte zapošljavanja, ali i zaštitu okoliša i obnovljive izvore energije, a potiče se i malo i srednje poduzetništvo. Razlikuju se programi koji podupiru ideje na razini cijele EU (centralizirani programi) i programi koji se tiču prioriteta samo neke određene zemlje članice (decentralizirani programi). Osnovna načela kojima se vodi sustav u EU su poticanje projekata koji su na dobrobit čitave zajednice, stvoriti dodatnu vrijednost za EU, sufinancirati

projekte i zabraniti stvaranje profita za korisnike sredstava osim ako su iz javne nabave jer su oni komercijalnog karaktera. (Dujmović, Jagić, Vela 2012)

Na natječajne za financiranje putem europskih fondova mogu se prijaviti sve vrste organizacija – iz javnog sektora, privatnog ili civilnog, nadalje, mogu se prijaviti i građani pojedinci, ali i njihove inicijative. Mogućnost sudjelovanja na nekom natječaju ovisi o tome na koji se natječaj organizacija ili pojedinac javljaju te koji su njihovi prioriteti i jesu li oni u skladu s prioritetima natječaja. U skladu s tim, u natječajnoj dokumentaciji bit će navedeno koji tip organizacije je prihvatljiv za prijavu. Na natječajne se mogu prijaviti svi pojedinci i organizacije iz zemalja članica, ali i države kandidatkinje kao i potencijalni kandidati i pridružene države. U nekim slučajevima dopušteno je da na natječaju sudjeluju i države koje ne spadaju u ove navedene kategorije ako se zaključi da je važno za određene ciljeve natječaja da i one sudjeluju. Ukoliko netko želi provjeriti pripada li određena organizacija u prihvatljive prijavitelje na neki natječaj, to se može napraviti tako da se provjeri u Uputama za prijavitelje (engl. Guidelines for Applicants - GfA) jer je u tim uputama precizno naveden prihvatljiv pravno-organizacijski oblik prijavitelja, nacionalnost, primarna djelatnost, veličina prijavitelja ili bilo koji drugi zahtjev koji se mora udovoljiti propisanim kriterijima kako bi prijava bila prihvatljiva za razmatranje u okviru odabranog natječaja i selekcijskog postupka. Zato su Upute za prijavitelje jedan od dokumenata s najvećim značenjem. (Dujmović, Jagić, Vela 2012)

Iako se organizacije mogu prijaviti samostalno, uglavnom se potiče zajedničko prijavljivanje i suradnja više srodnih organizacija ili više organizacija od kojih svaka pokriva neko područje aktivnosti kojim se natječaj za financiranje projekta bavi. Europska unija ima praksu uključivanja većeg broja organizacija iz više različitih zemalja kako bi se potaknula suradnja među državama članicama i u konačnici tako potaknuo i regionalni razvoj jer je suradnja i razvoj temelj gospodarskog razvitka i stabilnosti Europske unije. Prilikom suradnje većeg broja organizacija sastavlja se partnerski obrazac ili konzorcij kako bi se podijelili zadatci i sredstva u projektnom prijedlogu. Važno je odrediti i organizaciju koja je koordinator jer ona upravlja projektnim prijedlogom, određuje i dodjeljuje zadatke te komunicira s tijelom koje dodjeljuje sredstva. Konzorcij potpisuju svi članovi, on predstavlja temeljni akt oko raspodjele zadataka, a često je obvezan dio natječajne dokumentacije. (Dujmović, Jagić, Vela 2012)

Određeni tipovi organizacije (npr. udruge, sindikati, fakulteti, instituti, mala i srednja poduzeća, tijela državne uprave, jedinice lokalne i područne samouprave) karakteristični su za određene prioritete i teme na natječajima. Primjerice fakulteti i instituti najčešće se bave

istraživanjima ili edukacijama, a udruge mogu biti specijalizirane za neko područje kao što je zaštita okoliša ili kultura. (Dujmović, Jagić, Vela 2012)

Natječajna dokumentacija uvijek je objavljena na službenim stranicama ugovornih tijela. Nakon što je natječaj identificiran, a projektna ideja koja se uklapa u okvire natječaja postoji, započinje izrada projektne dokumentacije i proces prijave projekta. (Europski fondovi.eu 2014)

„Svaki projekt najčešće sadrži predradnje koje obuhvaćaju

- financijsku analizu projekta,
- studiju izvedivosti projekta
- ostale analize koje se mogu zahtijevati natječajem
- prijavne obrasce A i B, i
- ostalu projektну dokumentaciju zahtijevanu natječajem.“ (Europski fondovi.eu 2014)

Kako bi se izradila detaljna projektna dokumentacija, potrebno je napraviti logičku matricu, koja predstavlja elementarni zapis projektnog prijedloga. Označava listu svih aktivnosti i rezultata, ali i popis analize problema i očekivanih ciljeva. Idući korak je razrada projektnog prijedloga koja je osnovni dio u kojem se objašnjava zašto je baš taj projekt dobar i u čemu je njegova prednost nad ostalim projektima. (Europski fondovi.eu 2014)

U razradi projektnog prijedloga potrebno je detaljno navesti:

- „Općenito o prijavitelju i partnerima
- Detaljna razrada problematike
- Detaljan opis ciljeva i svrhe projekta
- Detaljna razrada aktivnosti pri čemu se vodi računa o vremenskom slijedu (izrada Gantt dijagrama)
- Objašnjenje relevantnosti projekta, odnosno opravdanosti provođenja projekta i njegov učinak na mikro i makro razini
- Razrada metodologije projekta – identifikacija posebnih tehnika, načina i pristupa provođenju projekta
- Procjena održivosti projekta na pravnoj, institucionalnoj, financijskoj i okolišnoj razini. U ovoj fazi također se provodi i procjena rizika“ (Europski fondovi.eu 2014)

Nadalje, prilikom popunjavanja dokumentacije potrebno je predstaviti proračun za vrijeme trajanja projekta, ali i popuniti ostale obvezne projektne dokumentacije koje su natječajem definirane. To mogu biti partnerski ugovori, izjave o odgovornosti, dokumenti javne nabave, ili ostali ugovori i dokumenti. (Europski fondovi.eu 2014)

5.4.Pogrješke prilikom pripreme projekta

Postoje mnoge pogrješke koje se mogu dogoditi prilikom pripreme projektnog prijedloga, a one mogu dovesti do toga da on bude odbijen zbog tehničkih nedostataka.

Naravno, važno je da se projektni prijedlog uklapa u definirane ciljeve i prioritete natječaja i da je sam kontekst projektnog prijedloga precizno definiran, no isto tako, bitno je precizno definirati situaciju u mjestu gdje će se projekt odvijati jer opći podaci nisu zadovoljavajući. Također, jedna od pogrješaka može biti da krajnji korisnici nisu precizno definirani, odnosno da u projektnom prijedlogu nije objašnjeno kako će se organizacije i građani uključiti u projekt i zašto će se uopće uključiti. Sve aktivnosti i rezultati moraju imati zajedničku projektnu logiku jer u suprotnom natječajna dokumentacija daje dojam nedovoljno razrađenih i usuglašenih ciljeva projekta, projektnih aktivnosti i potreba korisnika projektnih rezultata. Još jedan problem predstavlja kada prijavitelji ne žele ukazati na moguće probleme i rizike svog projektnog prijedloga te izbjegavaju njihovo definiranje, no u provedbi svih projekata mogu se pojaviti rizici od kojih je dio moguće predvidjeti te otkloniti, umanjiti ili preuzeti ukoliko je prethodno, za rizike s većim utjecajem na projektni ishod, planiran plan aktivnosti. Ukoliko se prethodno rizici ne definiraju, nije moguće prethodno definirati niti alternativne planove koje je moguće primijeniti u slučaju pojave rizičnih situacija. (Bestvina Bukvić 2015)

Hrvatska gospodarska komora (HGK) na svojoj je službenoj stranici objavila članak (2015) koji je napisala predsjednica Zajednice poslovnih savjetnika pri HGK Mirjana Samardžić Novoselec, a u članku je navedeno nekoliko pogrješaka u projektnim prijavama zbog kojih je moguć negativan odgovor na projektni prijedlog.

Tako je prvo navedena strateška usklađenost jer je za provjeru kvalitete neke projektne ideje potrebno vidjeti uklapa li se ta ideja sadržajno u programe koji se financiraju iz EU fondova. Projektna ideja se treba uklapati u sektor koji se financira, ali to nije dovoljno. Potrebno je da ideja doprinosi ciljevima i pokazateljima programa u sklopu kojeg se financira. Iduća pogrješka je prihvatljivost prijavitelja, a to se odnosi na to da je potrebno u natječajnoj dokumentaciji detaljno provjeriti koji tipovi organizacija mogu sudjelovati na natječaju i u kojem broju. Također je bitno obratiti pozornost i na to moraju li predlagatelji programa biti iz posebne geografske regije, jesu li odgovarajuće veličine ili boniteta, imaju li odgovarajuće kapacitete (novčane, ali i ljudske) te mogu li u određenom vremenskom roku pribaviti svu potrebnu administrativnu dokumentaciju. Nadalje, bitna je prihvatljivost projektne ideje,

odnosno je li sama projektna ideja usklađena s uvjetima natječaja kako bi se izbjegle moguće pogreške i propusti. Ovdje može biti riječ o tipu investicije ili projektne aktivnosti, zatim koji su troškovi dopušteni, a koji nisu. U ovo se ubrajaju i minimalne i maksimalne stope sufinanciranja projekta, trajanje projekta i svi drugi specifični uvjeti koji su natječajem propisani. Iduća pogreška odnosi se na spremnost projektne dokumentacije. Naime, projekt mora imati spremnu projektnu dokumentaciju da bi bio spreman za prijavu. Ovisno o vrsti natječaja, ta dokumentacija može biti različita, npr. dokaz o vlasništvu zemljišta, tehnička dokumentacija koja podrazumijeva razne građevinske dozvole ili idejne projekte, zatim studije koje dokazuju isplativost projekta, dokazi o sufinanciranju, itd. Iako se većina pogrešaka odnosi na one tehničke prirode i podrazumijevaju nepotpunu dokumentaciju, nepoštivanje rokova ili manjak dostavljene propisane dokumentacije, jedan od mogućih nedostataka projektne prijave je i izvrsnost ideje. Iako projektni prijedlog može imati zadovoljene sve prethodno navedene elemente, on i dalje ne mora biti odabran za financiranje. Na prolaznost utječu i konkurencija i dostupnost sredstava. Zato je važno od početka raditi na izvrsnosti projekta na način da se predloženi proračun pokuša maksimalno iskoristiti na što učinkovitiji način da bi se time ostvarili što bolji rezultati. Poželjno je i uvesti inovacije u način provedbe i osmisliti dodatne vrijednosti projekta te je bitno paziti i na zaštitu okoliša, rodnu ravnopravnost, utjecaj na lokalnu zajednicu, i dr. Moguće je kontaktirati i projektne savjetnike kako bi oni sa svojim znanjima i iskustvima doprinijeli izvrsnosti projekta i ukazali na njegove moguće nedostatke. (Samardžić Novoselec 2014)

Iz svega navedenog vidljivo je da je potrebno detaljno promisliti o projektnoj ideji koja je tek prvi korak u kreiranju cijelog projekta. Potrebna je preciznost u pripremi projektnih prijava i načinu prenošenja ideje u projektne obrasce jer svaki natječaj ima svoje posebnosti i usmjeren je k određenim ciljevima koji su jedinstveni i specifični upravo za taj natječaj. Potrebno je poštovati pravila navedena u uputama kako se ne bi pogriješilo prilikom popunjavanja dokumentacije. Pravilno popunjena dokumentacija i dobra ideja imaju veliku mogućnost dobiti bespovratna sredstva.

6. Interreg

Za razdoblje od 2007. do 2013. godine postojao je program pod nazivom Interreg IVC, a za novo razdoblje, od 2014. do 2020., program je nastavljen pod nazivom Interreg Europe. Program je pokrenut kako bi se ojačala Kohezijska politika Europske unije kojom se provodi ujednačen razvoj cijele EU s ciljem smanjenja postojeće nejednakosti između europskih regija. U razdoblju koje se odnosi na period od 2014. do 2020. Kohezijska politika usmjerena je na podršku ostvarenja ciljeva strategije Europa 2020. kojoj je cilj usmjeriti EU prema pametnom, održivom i uključivom rastu. Ta tri cilja se međusobno dopunjuju i trebala bi rezultirati rastom zaposlenosti, produktivnosti i socijalne kohezije.

Za Europsku teritorijalnu suradnju za razdoblje od 2014. do 2020. izdvojeno je 10,2 milijardi eura. Jedan dio tih sredstava usmjerava se korisnicima u okviru programa Interreg Europe. Sam proračun Interreg Europea ovisi o alokaciji sredstava na razini Europske unije namijenjenih Europskoj teritorijalnoj suradnji. Nadalje, Interreg Europe financira se iz Europskog fonda za regionalni razvoj tako što je svakom od tematskih ciljeva dodijeljeno 25% ukupnih raspoloživih sredstava. Interreg Europe za navedeno razdoblje ima ukupno 359 milijuna eura na raspolaganju. (Europski fondovi 2015)

Programom su obuhvaćene sve zemlje Europske unije te Norveška i Švicarska, a mogući korisnici sredstava su:

- „Nacionalna, regionalna i lokalna tijela javne vlasti odgovorna za poticanje svih oblika inovacija (uključujući tehnološke, organizacijske i socijalne inovacije),
- Nacionalna, regionalna i lokalna tijela javne vlasti zadužena za energetiku, mobilnost i smanjenje emisije CO₂,
- Regionalne razvojne agencije,
- Regionalne energetske agencije,
- Agencije u području transporta i mobilnosti,
- Sveučilišta, istraživački instituti i zavodi za visoko obrazovanje,
- Upravitelji tehnoloških parkova, poduzetničkih inkubatora i inovacijskih centara,
- Subjekti poslovne podrške i organizacije koje predstavljaju mala i srednja poduzeća i poslovnu zajednicu,
- Akteri uključeni u upravljanje i provedbu programa namijenjenih rastu i stvaranju radnih mjesta,

- Ostali dionici zaduženi za razvoj regionalne inovacijske infrastrukture i kapaciteta.“ (Europski fondovi 2015, 2-3)

Interreg Europe financira do 85% troškova projekta, a udio financiranja ovisi o trajanju projekta, broju uključenih partnera, itd. Ukupno za razdoblje 2014.-2020. na raspolaganju je 359 milijuna eura, a financira se iz Europskog fonda za regionalni razvoj (ERDF). Kako bi neka aktivnost bila financijski podržana od strane Interrega, mora se uklapati u jednu od sljedeće četiri kategorije:

- Istraživanje i inovacije
- Konkurentnost MSP²
- Gospodarstvo s niskom razinom ugljika
- Okoliš i učinkovitost resursa (Interreg Europe 2016)

Definirani su opći i specifični ciljevi programa, a opći ciljevi su definirani u okviru Kohezijske politike i potreba i izazova koji se javljaju u ovom području. Temeljni opći cilj je poboljšanje provedbe politika i programa za regionalni razvoj, a to se planira postići kroz ulaganja u rast i radna mjesta i po potrebi poticanjem ulaganja u promicanje razmjene iskustava i praksi koji su od regionalnog značaja. Operativni ciljevi su olakšavanje procesa učenja i kapitalizacije na području Kohezijske politike te podrška razmjeni iskustava i dobre prakse među dionicima (Europski fondovi 2015). U specifične ciljeve ubrajaju se:

- „Jačanje istraživanja,
- tehnološkog razvoja i inovacija,
- Jačanje konkurentnosti malog i srednjeg poduzetništva,
- Pomak prema korištenju niske razine CO2 u svim sektorima,
- Zaštita okoliša i promicanje učinkovitosti resursa.“ (Europski fondovi 2015, 3-4)

Svi su ciljevi i prioriteti ovog programa napravljeni na način da udovoljavaju ciljevima i prioritetima strategije Europa 2020 jer je ta strategija jedan od ključnih elemenata zaduženih za provedbu ovog programa. Također su definirane i aktivnosti programa. „Sredstvima programa financirati će se projekti i projektne aktivnosti koje su sljedećeg oblika:

- Izrada akcijskih planova,
- Izrada studija i analiza regionalnih inovacijskih infrastrukturnih politika,

² MSP – malo i srednje poduzetništvo, eng. SME - Small and medium sized Enterprises

- Organizacija međuregionalnih seminara i događaja namijenjenih razmjeni sadržaja i izgradnji kapaciteta inovacijske infrastrukture,
- Komunikacija i širenje rezultata projekta,
- Izrada tematskih sadržaja kao što su novine, studije i slični dokumenti.“ (Europski fondovi 2015, 4)

„Za provođenje programa INTERREG EUROPE zaduženo je nekoliko tijela u koja su uključeni: Upravljačko tijelo, Tijelo za ovjeravanje, Revizijsko tijelo, Nadzorni odbor i Zajedničko tajništvo. Program ima svoje Zajedničko tehničko tajništvo koje je smješteno u Francuskoj i podržano od strane nekoliko informativnih središta zaduženih za informiranje potencijalnih prijavitelja na natječaj. Ova informativna središta služe i kao izvor informacija o prihvatljivosti partnera na natječaju i o iznosu sufinanciranja pojedinih projekata.“ (Europski fondovi 2015, 5)

Interreg se službeno naziva Europska teritorijalna suradnja (engl. European territorial cooperation). Postoji više od 20 godina i dio je strukturne i investicijske politike EU-a. Ostvaruje se kroz tri ključna područja, tj. programske aktivnosti:

- Prekogrančna suradnja (engl. cross-border cooperation (strand A)) – usmjerena na unaprjeđenje ekonomske i socijalne suradnje u susjednim pograničnim područjima
- Transnacionalna suradnja (engl. transnational cooperation (strand B)) – promicanje suradnje između nacionalnih, regionalnih i lokalnih partnera u transnacionalnim programskim područjima sa ciljem povećanja teritorijalne integracije tih područja
- Međuregionalne suradnje (engl. interregional cooperation (strand C)) – promicanje mreža suradnje i iskustava kako bi se poboljšala učinkovitost postojećih regionalnih razvojnih i kohezijskih instrumenata. (Interreg B)

U skladu s navedenim, Interreg program je po svojim prioritetima i zahtjevima program prekogranične, transnacionalne i međuregionalne suradnje koji se provodi s ciljem osnaživanja Europske teritorijalne suradnje. Grafikon 2 prikazuje namjene i udio sredstava utrošen za financiranje prekograničnih investicija u okviru programa Prekogrančna suradnje u razdoblju 2007.-2013. Godine. U navedenom razdoblju je u okviru prekogranične suradnje financirano preko 6.000 projekata u okviru 60 različitih programa u ukupnom iznosu od 6

mlrd. EUR. U razdoblju 2014-2020 planirano je investirati 6,6 mlrd. EUR u okviru 60 programa koji su usmjereni rezultatima i prioritetima Kohezijske politike.

Grafikon 2: Prekogranične investicije

Izvor: prilagođeno prema Europska komisija 2016, Interreg A – Cross border cooperation.³

Unutar Interreg B programa (transnacionalna suradnja) nalazi se petnaest programskih područja za razdoblje 2014.-2020., a to su:

1. Alpski prostor (the Alpine Space)
2. Središnja Europa (Central Europe)
3. Sjevernomorska regija (the North Sea Region)
4. Sjeverozapadna Europa (North – West Europe)
5. Baltička regija (the Baltic Region)
6. Podunavska regija (the Danube Region)
7. Sjeverna periferija i Arktik (Northern Periphery and Arctic)
8. Atlantska regija (Atlantic Area)
9. Jadransko – jonska regija (Adriatic – Ionian Region)
10. Balkansko – mediteranska regija (Balkan - Mediterranean)
11. Jugozapadna Europa (South – West Europe)

³ Dostupno na: http://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/cooperation/european-territorial/cross-border/#3 (pristupljeno: 8. srpnja 2016.)

12. Mediteransko područje (Mediterranean Area)
13. Karipsko područje (Caribbean Area)
14. Amazonsko područje (Amazonia)
15. Područje Indijskog oceana (Indian Ocean Area) (Europska komisija 3 2015)

6.1. Natječajna dokumentacija za Interreg Danube Transnational Programme

Danube Transnational Programme (DTP) je financijski instrument Europske teritorijalne suradnje (engl. European Territorial Cooperation, ETC), u sklopu kojega je Interreg. DTP promiče ekonomsku, socijalnu i teritorijalnu suradnju u Podunavlju kroz integraciju politika u odabranim područjima. S obzirom na zemljopisnu pokrivenost, ovo je jedinstven i kompleksan projekt koji pruža jedinstvenu dimenziju suradnje u Europi, a ovakav program djeluje kao vodič u rješavanju zajedničkih izazova i potreba u kojima se očekuje transnacionalna suradnja. DTP financira projekte specifičnih usluga, alata i političkih okvira te konkretnih malih pilot ulaganja. (Danube Transnational Programme)

„Opći cilj je integracija politika u Podunavlju kroz projekte koji se bave rješavanjem ključnih izazova i mogućnosti u regiji i “integracija politika” ispod razine EU i iznad nacionalne razine u pojedinim područjima djelovanja i utjecaj transnacionalnih projekata na nacionalne, regionalne i lokalne politike.“ (eu-projekti.info 4 2015) DTP može se shvatiti kao pokretač politika, a cilj mu je riješiti zajedničke izazove i potrebe koje proizlaze iz specifičnih područja. Kroz razvoj i praktičnu provedbu različitih alata, okvira i usluga transnacionalna suradnja treba ostvariti konkretne rezultate. (eu-projekti.info 4 2015) „Svaki projekt mora uključivati najmanje tri partnera iz tri različite zemlje programskog područja: vodećeg partnera i najmanje dva partnera projekta. Najmanje jedan partner (vodeći partner) mora biti država članica EU.“ (eu-projekti.info 4 2015)

Prijava je putem interneta, a prvi poziv za natječaj Interreg Danube Transnational programme bio je u rujnu 2015. te je bio otvoren do studenog 2015. proračun je iznosio preko 273 milijuna eura, a u Programu je sudjelovalo „devet EU zemalja: Austrija, Njemačka, Slovačka, Češka, Slovenija, Mađarska, Rumunjska, Bugarska i Hrvatska, tri IPA države: Bosna i Hercegovina, Crna Gora i Srbija te dvije partnerske države: Moldavija i Ukrajina.

Prioritetne osi Programa su:

1. Inovativna i socijalno odgovorna Dunavska regija

2. Dunavska regija odgovorna za okoliš i kulturu
3. Bolja povezanost Dunavske regije
4. Bolje upravljanje Dunavskom regijom.“ (Međimurska županija 2015)

U Uputama za prijavitelje koje su dostupne na internetu u pdf formatu na engleskom jeziku, na početku je naznačeno koliko znakova (s prazninama) smije sadržavati naslov projekta. Ime vodeće organizacije se upisuje na engleskom, a projekt ne smije trajati više od 30 mjeseci. Točno je opisan način unosa datuma u prijavu te je naznačeno i prije kojeg datuma projekt ne smije započeti. Koristeći padajućí izbornik, odabiru se prioriteti i specifični ciljevi projekta. Potrebno je dostaviti sažetak koji iako je kratak mora obuhvatiti sve važne elemente i opisati potrebe i izazove koji će se rješavati zajedno s partnerima, glavni cilj programa i očekivane promjene koje se očekuju postići projektom u usporedbi s trenutnom situacijom te sve ostale bitne elemente. Važno je istaknuti bitne, ali i kvalitetne informacije, a maksimalan dozvoljen broj znakova je 2000. U odjeljku koji se odnosi na proračun bitno je da se poklapa s brojem navedenim u Excel tablici, a ukoliko nisu isti, uslijed formalnog propusta, u obzir se uzima onaj naveden u Excel tablici. Budući da natječaj zahtjeva suradnju više partnera, potrebno je opisati partnere na način da se navede iz koje su zemlje, koja je njihova važnost za projektni prijedlog i na koji su način uključeni u projektni prijedlog. Određen je broj znakova za opis partnera i vodeće organizacije, navedeno je koji se kontakt podatci moraju navesti te koje su još bitne informacije o vodećem partneru (npr. njegova važnost za projekt). Za ovaj natječaj za financiranje projekta potrebno je opisati i pogodnosti koje vodeći partner i područje koje je u projektu predstavljeno dobivaju transnacionalnom suradnjom. Potrebno je i navesti očekivane promjene, a za ovo je također bilo dopušteno maksimalno 2000 znakova. U samom opisu projektnog prijedloga kandidati trebaju u 3000 znakova dati detaljan opis teritorijalnih potreba i izazova koji se projektom žele riješiti. Potrebno je istaknuti trenutnu situaciju na tim područjima, koji se problemi žele riješiti, što je moguće poboljšati ili mijenjati partnerstvom na transnacionalnoj razini te nacrt projektnih aktivnosti kroz koje će se te navedene potrebe i izazovi riješiti. Nakon što se navedu ciljevi i metode, potrebno je navesti i koji je doprinos europskoj strategiji, a zatim u okviru kategorije transnacionalni pristup potrebno je definirati prednosti, nedostatke i vrijednost transnacionalnog pristupa u postizanju ciljeva nasuprot rješavanju problema na nacionalnoj, regionalnoj ili lokalnoj ili prekograničnoj razini. Transnacionalni pristup podrazumijeva da će zajednički rad na krajnje produkte imati dodatne pogodnosti i da će sva područja koja projektni prijedlog obuhvaća imati neke koristi, a kandidati moraju dokazati da je

transnacionalnost prisutna u projektu u svim fazama. Budući da partneri u ovom projektu trebaju surađivati i zajednički raditi na svim fazama projekta, DTP je već odredio dva smjera suradnje – zajednički razvoj i zajedničke provedbe. U uputama je podebljanim slovima istaknuto da se može odabrati jedan od ta dva načina suradnje ili oba te je potrebno napisati na koji način će se ta suradnja ostvariti. Nadalje, traže se još neki podatci kao što su specifični ciljevi, glavni cilj ili horizontalni utjecaj na okolinu. Također se jedan dio prijave tiče i financiranja te je potrebno navesti ukoliko još netko sudjeluje u sufinanciranju projektnog prijedloga (npr. neki nacionalni fond). U odjeljku koji se tiče infrastrukture i rada potrebno je navesti broj investicija te je potrebno svaku od njih objasniti i reći po čemu je ona bitna za projekt i ostvarenje njegovih ciljeva. U skladu sa ciljevima DTP-a potrebno je pokazati da je svaka investicija transnacionalna, ali i da je prenosiva na najmanje druge dvije zemlje koje sudjeluju na projektu. Na završetku prijave potrebno je navesti pet ključnih riječi iz svoje prijave, a na samom kraju uputa navedeno je da je potrebno priložiti i dokumente koji su važni za natječaj za financiranje projekta (npr. ugovor o partnerstvu, statusna dokumentacija projektnih partnera i sl.). Jednom popunjena prijava nakon što je potvrđena klikom na odgovarajuću ikonu, upućena je na razmatranje nadležnih tijela te se više ne može mijenjati. (Interreg Danube Transnational Programme 2016)

7. Zaključak

Europska unija kao unija 28 zemalja članica svoje ostvarene prihode raspoređuje u druge projekte. Europski fondovi imaju nekoliko programa koje financiraju, a jedan od njih su i natječaji za dodjelu bespovratnih sredstava. U ovom završnom radu posebni je naglasak stavljen na projektnu dokumentaciju koju svaki natječaj za dodjelu sredstava ima. Svaka projektna dokumentacija je specifična i određuje smjer u kojem će projekt ići. Projektna dokumentacija mora biti informativna i kvalitetna te pregledna. Teme i prioriteti se u svakom natječaju razlikuju kao i način provedbe određenih aktivnosti i upravo zato je i natječajna dokumentacija za svaki natječaj za financiranje projekata drukčija i specifična samo za natječaj za koji je napisana. Zato su jako važne Upute za prijavitelje jer se u njima nalaze potrebne informacije, a osim njih, postoje i druge potrebne upute uz svaki natječaj te dokumentacija koju je potrebno pravilno popuniti.

U okviru šestog poglavlja ovog rada obrađen je program Interreg Europe koji za razdoblje od 2014. do 2020. predviđa investicije u visini 359 milijuna eura za financiranje projekata. Jedan od natječaja putem kojih se distribuiraju sredstva u okviru predmetnog programa je i Danube Transnational Programme namijenjen podunavskoj regiji. Kao i ostali, i u okviru ovog natječaja su dani specifični uvjeti kojima projektni prijedlozi moraju udovoljiti, primjerice projekt ne smije trajati više od 30 mjeseci, a potrebno je pokazati da je svaka investicija transnacionalna, ali i da je prenosiva na najmanje dvije druge zemlje koje sudjeluju na projektu. Također, preduvjet za pozitivnu evaluaciju projektnog prijedloga, osim formalne ispravnosti natječajne dokumentacije, je usklađenost ciljeva projektnog prijedloga s ciljevima i prioritetima koji se žele poticati u okviru odabranog programa, u predmetnom slučaju programa Interreg.

Natječajna dokumentacija svakog programa i poziva je jedinstvena i sadrži određene uvjete koji se nužno moraju ispuniti da bi projekt uopće bio uzet u obzir za dodjelu bespovratnih sredstava. Bespovratna sredstva su jedinstvena prilika za financiranje projekata za koje pojedinac ili organizacija u protivnom ne bi mogli osigurati financijska sredstva. Ukoliko se kao uvjet natječaja traže razni suradnici, projekt potiče na suradnju, nova poznanstva i ujedinjuje ljude koji se u drugim okolnostima vjerojatno ne bi okupili, a na ovaj način stvara jedinstvene rezultate. Uz malo truda i volje, svatko može ispuniti tražene projektne dokumente na način da formalno udovoljavaju propisanim zahtjevima natječaja, dok je kreativnost ključan sastojak kako bi se projektni prijedlog izdvojio iz mnoštva drugih i

bio odabran za dodjelu sredstava. Svi koji se odluče osmišljavati projekte ili spletom okolnosti postanu projektni menadžeri imaju priliku uz mnogo truda i rada, a ponekad i stresa, stvoriti zadivljujuće rezultate. Europska unija se trudi upravo takvim projektima omogućiti dio ili cjelokupni iznos sredstava kako bi oni zaživjeli u punom sjaju i postigli rezultate na dobrobit čitave europske zajednice te na taj način doprinijeli njezinom razvoju.

8. Literatura

1. Agencija za strukovno obrazovanje i obrazovanje odraslih. nema datuma. „Što su EU fondovi i zašto su zanimljivi“. <http://www.asoo.hr/defco/default.aspx?id=3784> (15. lipnja 2016. godine)
2. Bestvina Bukvić, Ivana. 2015. „Kako napisati projekt?“ - bilješke s predavanja
3. Danube Transnational Programme. nema datuma. „Programme Presentation“. <http://www.interreg-danube.eu/about-dtp/programme-presentation> (19. lipnja 2016. godine)
4. Dujmović, Krševan Antun, Josip Jagić, Ariana Vela. 2012. Praktični vodič za korisnike EU fondova u Hrvatskoj. Zagreb: Hrvatska udruga poslodavaca
Dostupno na: http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2013/03/Prakticni-vodic-za-korisnike-EU-fondova_web.pdf
5. eu-projekti.info 2. 2013. „Kako pravilno čitati upute za prijavitelje?“. <http://www.eu-projekti.info/kako-pravilno-citati-upute-za-prijavitelje> (18. lipnja 2016. godine)
6. eu-projekti.info 3. 2012. „Priprema i slanje dokumentacije pisanim putem“. <http://www.eu-projekti.info/priprema-i-slanje-dokumentacije-pisanim-putem> (18. lipnja 2016. godine)
7. eu-projekti.info 1. 2012. „Vrste projekata koji se financiraju iz EU fondova“. <http://www.eu-projekti.info/vrste-projekata-koji-se-financiraju-iz-eu-fondova> (17. lipnja 2016. godine)
8. eu-projekti.info 4. 2015. „Objavljen natječaj: Program transnacionalne suradnje Interreg DUNAV 2014. – 2020.“. [http://www.eu-projekti.info/objavljen-natjecaj-program-transnacionalne-suradnje-interreg-dunav-2014-2020-prvi-poziv-na-dostavu-projektnih-prijedloga](http://www.eu-projekti.info/objavljen-natjecaj-program-transnacionalne-suradnje-interreg-dunav-2014-2020-prvi-poziv-na-dostavu-projektних-prijedloga) (12. srpnja 2016. godine)
9. Europska komisija 1. 2015. „Europski strukturni i investicijski fondovi“. http://ec.europa.eu/contracts_grants/funds_hr.htm (15. lipnja 2016. godine)
10. Europska komisija 2. 2014. „Europski strukturni i investicijski fondovi 2014-2020“. http://ec.europa.eu/regional_policy/hr/information/legislation/regulations/ (15. lipnja 2016. godine)
11. Europska komisija 3. 2015. „Interreg B - Transnational cooperation“. http://ec.europa.eu/regional_policy/hr/policy/cooperation/european-territorial/transnational/ (13. srpnja 2016. godine)

12. Europska komisija 4. 2014. „Uvod u kohezijsku politiku EU-a za razdoblje 2014.–2020.“.
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/informat/basic/basic_2014_hr.pdf (5. kolovoza 2016. godine)
13. Europska komisija. 2014. Vodič za korisnike europskih strukturnih i investicijskih fondova te povezanih instrumenata EU-a. Luksemburg: Ured za publikacije Europske Unije
Dostupno na:
http://ec.europa.eu/regional_policy/sources/docgener/guides/synergy/synergies_beneficiaries_hr.pdf (16. lipnja 2016. godine)
14. Europska unija 1. 2016. „EU ukratko“. http://europa.eu/about-eu/basic-information/about/index_hr.htm (15. lipnja 2016. godine)
15. Europska unija 2. 2015. „Kako se financira EU“. http://europa.eu/about-eu/basic-information/money/revenue-income/index_hr.htm (15. lipnja 2016. godine)
16. Europska unija 3. 2015. „Kako se troši proračun EU-a?“. http://europa.eu/about-eu/basic-information/money/expenditure/index_hr.htm (15. lipnja 2016. godine)
17. Europska unija 4. 2015. „Financiranje sredstvima EU-a“. http://europa.eu/about-eu/funding-grants/index_hr.htm (15. srpnja 2016. godine)
18. Europska unija 5. 2016. „European structural and investment funds“. http://ec.europa.eu/regional_policy/en/funding/ (25.7.2016.)
19. Europski fondovi. 2015. „Interreg Europe“. <http://europski-fondovi.eu/sites/default/files/INTERREG%20EUROPE.pdf> (19. lipnja 2016. godine)
20. Europski fondovi.eu. 2014. „Priprema projektne dokumentacije“. <http://europskifondovi.eu/kako-prijaviti-projekt/priprema-projektne-dokumentacije/#.V2gIxf197IV> (18. lipnja 2016. godine)
21. Europski Parlament i Vijeće Europske unije. 2013. „Regulation (EU) No 1303/2013 of European Parliament and of the Council“. <http://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/PDF/?uri=CELEX:32013R1303&from=EN> (8. kolovoza 2016. godine)
22. Interreg B. nema datuma. „About Interreg“. http://www.interreg.de/INTERREG2014/EN/INTERREG/AboutInterreg/aboutinterreg_node.html (12. srpnja 2016. godine)

23. Interreg Danube Transnational Programme. 2016. „Guidelines for the AF“.
<http://www.interreg-danube.eu/uploads/media/default/0001/01/8a23c643c2d69bdaf50b741b97713fe2fc4f46a5.pdf> (19. lipnja 2016. godine)
24. Interreg Europe. 2016. „What is Interreg Europe?“ .
<http://www.interregeurope.eu/about-us/what-is-interreg-europe/> (14. srpnja 2016. godine)
25. Lecarte, Jacques. 2016. „Europski fond za regionalni razvoj (EFRR)“.
http://www.europarl.europa.eu/atyourservice/hr/displayFtu.html?ftuId=FTU_5.1.2.html (16. lipnja 2016. godine)
26. Međimurska županija. 2015. „Prvi poziv za natječaj iz Interreg Danube Transnacionalnog Programa 2014.-2020.“. <http://medjimurska-zupanija.hr/2015/09/21/prvi-poziv-za-natjecaj-iz-interreg-danube-transnacionalnog-programa-2014-2020/> (19. lipnja 2016. godine)
27. Samardžić Novoselec, Mirjana. 2014. „Najčešće pogreške u pripremi projekta za financiranje iz EU fondova“. https://www.hgk.hr/print-blog?panel=25&post_id=103537 (19. lipnja 2016. godine)
28. Savić, Zvonimir, Saša Bukovac, Irena Spahić, Igor Bobek. 2015. Kohezijska politika Europske unije i Hrvatska 2014. – 2020.. Zagreb: Hrvatska gospodarska komora
Dostupno na:
<https://izvoz.gov.hr/UserDocsImages/dokumenti/Kohezijska%20politika%20EU%20i%20Hrvatska%202014.-2020..pdf> (16. lipnja 2016. godine)
29. Vela, Ariana, Martin Madaras, Mia Pavlica, Lidija Šimrak. 2013. EU fondovi 2014. – 2020. . Zagreb: Institut za razvoj poduzetništva i europske projekte – IRPEU
Dostupno na: http://www.eu-projekti.info/eu/wp-content/uploads/2013/06/EU-fondovi-brosura_web.pdf (16. lipnja 2016. godine)
30. Vlada Republike Hrvatske. 2015. „Dvije godine članstva Hrvatske u EU“.
<https://vlada.gov.hr/dvije-godine-clanstva-hrvatske-u-eu/17258> (15. lipnja 2016. godine)
31. Wheeler, Brian, Alex Hunt. „The UK's EU referendum: All you need to know“ .
<http://www.bbc.com/news/uk-politics-32810887> (15. srpnja 2016. godine)
32. Zelenika, Ratko. 2000. Metodologija i tehnologija izrade znanstvenog i stručnog djela. Rijeka: Ekonomski fakultet Sveučilišta u Rijeci

9. Popis grafikona

Grafikon 1: Proračun EU za 2014 po naslovima financijskog okvira.....	10
Grafikon 2: Prekogranične investicije.....	33